

פרשת ויצא

י ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה: **יא** ויפגע במקום וילן שם כי-בא השמש ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו וישכב במקום ההוא: **יב** ויחלם סלם מצב ארצה וראשו מגיע השמימה והנה מלאכי אלהים עלים וירדים בו: **יג** והנה יהוה נצב עליו ויאמר אני יהוה אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק הארץ אשר אתה שכב עליה לך אתנגה ולזרעך: **יד** והיה זרעך כעפר הארץ ופרצת ימה וקדמה וצפנה ונגבה ונברכו בך כל-משפחת האדמה ובזרעך: **טו** והנה אנכי עמך ושמרתיך בכל אשר-תלך והשבתיך אלי-האדמה הזאת כי לא אעזבך עד אשר אס-עשיתי את אשר-דברתי לך: **טז** וייקץ יעקב משנתו ויאמר אכן יש יהוה במקום הזה ואנכי לא ידעתי: **יז** ויירא ויאמר מה-נזרא

י ויצא יעקב מבאר שבע וילך לחרן: **יא** ויפגע במקום וילן שם כי נכנס¹ השמש ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו² וישכב במקום ההוא: **יב** ויחלום והנה סולם תקוע³ בארץ וראשו מגיע עד צד⁴ השמים והנה מלאכים של ה' עולים ויורדים בו: **יג** והנה הכבוד של ה'⁵ נצב עליו ויאמר אני ה' אלקיך של אברהם אביך ואלקיו של יצחק הארץ שאתה שוכב עליה לך אתנגה ולבניך: **יד** והיו בניך רבים⁶ כעפר של הארץ והתחזקת⁷ למערב ולמזרח ולצפון ולדרום והתברכו בשלך⁸ כל משפחות הארץ ובשלך⁹ בניך: **טו** והנה מאמרי בעזרך¹⁰ ושמרתיך בכל מקום שתלך והשבתיך לארץ הזאת כי לא אעזבך עד שאעשה¹¹ את שדיברתי לך: **טז** וייקץ יעקב משנתו ויאמר באמת¹² הכבוד של ה' שוכן¹³ במקום הזה ואני לא הייתי¹⁴ יודע¹⁵: **יז** ויירא ויאמר מה נורא¹⁶

י ונפק יעקב מבאר שבע ואזל לחרן: **יא** וערע באתרא ובת תמן ארי על שמשא ונסיב מאבני אתרא ושוי איסדוהי ושכיב באתרא ההוא: **יב** ויחלם ויהא סלמא נעין בארעא ורישיה מטי עד צית שמיא והא מלאכיא דיי סלקין ונחתין ביה: **יג** והא יקרא דיי מעתד עלוהי ואמר אנא יי אלהיה דאברהם אבוד ואלהיה דיצחק ארעא דאת שכיב עליה לך אתנגה ולבנך: **יד** ויהו בניך סגיאין כעפרא דארעא ותתקף למערבא ולמזרחא ולצפונא ולדרומא ויתברכו בדילך כל זרעית ארעא ובדילך בניך: **טו** והא מימרי בסעדך ואטרנך בכל אתר דתהיך ואתיבנך לארעא הדא ארי לא אשבקנך עד דאעביד ית דמלילית לך: **טז** ואתער יעקב משינתיה ואמר בקשטא יקרא דיי שרי באתרא הדין ואנא לא הויתי ידע: **יז** ודחיל ואמר מא דחילו

¹ מחברת הערוך לר"ש בן פרחון ערך 'בוא'; וראה רש"י סנהדרין פח: ד"ה שיף.

² עיין הערוך ערך אסד, ורש"י עירובין קב: ד"ה אבי סדיא.

³ ראה רש"י ב"ק פב: ד"ה נעץ, ויונתן שמואל א' כו, ז.

⁴ רא"ם שמות ט, ח.

⁵ ראה שמות טז, ז ועוד.

⁶ לעיל כא, לד ועוד.

⁷ ראה במדבר יג, כ; דברים יא, ח.

⁸ בלה"כ יונה א, יב.

⁹ בלה"כ קהלת ח, יז; וראה שם אב"ע: "ופירוש 'בשל' כמו 'בעבור'".

¹⁰ דברים לג, כג.

¹¹ שמות ג, כ; ו, א.

¹² דברים יג, טז; יז, ד.

¹³ ראה דברים לג, כ; ותרגם 'שרי' - 'שכון' (אמנם אין צורה כזו בלה"ק; ראה מכלול דף כ.). ובלשון חז"ל 'שרי'.

¹⁴ להלן לא, מ ועוד.

¹⁵ להלן לג, יג.

¹⁶ ע' רש"י, רא"ם, וגור אריה.

הַמָּקוֹם הַזֶּה אֵין זֶה
כִּי אִם-בֵּית אֱלֹהִים
וְזֶה שַׁעַר הַשָּׁמַיִם: **יח** וַיִּשְׁכֹּם
יַעֲקֹב בַּבֹּקֶר וַיִּקַּח אֶת-הָאֶבֶן
אֲשֶׁר-שָׁם מִרְאשְׁתּוֹ וַיִּשֶׁם אֹתָהּ
מִצְבֵּה וַיִּצֹק שָׁמֶן עַל-רֹאשָׁהּ: **יט**
וַיִּקְרָא אֶת-שֵׁם-הַמָּקוֹם הַהוּא
בֵּית-אֵל וְאוֹלָם לֹזֹז שִׁם-הָעִיר
לְרֹאשְׁנָה: **כ** וַיָּדָר יַעֲקֹב גִּדְרָה
לֵאמֹר אִם-יְהִיָּה אֱלֹהִים עִמָּדִי
וּשְׁמִלִי בַדֶּרֶךְ הַזֶּה אֲשֶׁר אֲנִי הוֹלֵךְ
וְנָתַן-לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבְגָד לְלַבֵּשׁ:
כא וּשְׁבַתִּי בְשָׁלוֹם אֶל-בֵּית אָבִי
וְהָיָה יְהוָה לִי לְאֱלֹהִים: **כב**
וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר-שָׁמְתִי מִצְבֵּה
יְהִיָּה בֵּית אֱלֹהִים
וְכָל אֲשֶׁר תִּתֵּן-לִי עֲשֹׂה
אֲעֲשֶׂהנִי לָךְ: [שני] **כט א**
וַיֵּשָׂא יַעֲקֹב רִגְלָיו וַיֵּלֶךְ אֶרְצָה
בְּנִי-קָדִם: **ב** וַיֵּרָא וְהִנֵּה בְּאֵר בְּשָׂדֶה
וְהִנֵּה-שָׁם שְׁלֹשָׁה עֹדְרֵי-צֹאן רֹבְצִים
עָלֶיהָ כִּי מִן-הַבָּאָר הָהוּא יִשְׁקוּ
הָעֹדְרִים וְהָאֶבֶן גְּדֹלָה עַל-פִּי
הַבָּאָר: **ג** וַנֹּאסְפוּ-שָׂמָה כָּל-הָעֹדְרִים
וַיִּגְלְלוּ אֶת-הָאֶבֶן מֵעַל פִּי
הַבָּאָר וְהִשְׁקוּ אֶת-הַצֹּאן

הַמָּקוֹם הַזֶּה אֵין זֶה מָקוֹם פְּשׁוּט¹⁷
כִּי אִם מָקוֹם¹⁸ שְׂרָצוֹן¹⁹ בּו מַלְפָּנִי ה'²⁰
וְזֶה שַׁעַר נִגְד²¹ הַשָּׁמַיִם: **יח** וַיִּשְׁכֹּם
יַעֲקֹב בַּבֹּקֶר וַיִּקַּח אֶת הָאֶבֶן
שָׁם מִרְאשְׁתּוֹ וַיִּשֶׁם אֹתָהּ
מִצְבֵּה וַיִּצֹק שָׁמֶן עַל רֹאשָׁהּ: **יט**
וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֶׁל הַמָּקוֹם הַהוּא
בֵּית קַל וְאֵד²² לֹזֹז שָׂמָה שֶׁל הָעִיר
לִפְנִים: **כ** וַיִּשְׁבַּע²⁴ יַעֲקֹב שְׁבוּעָה²⁵
לֵאמֹר אִם יִהְיֶה הַמֵּאמֵר שֶׁל ה' בְּעוֹרִי²⁶
וּשְׁמִרְנִי בַדֶּרֶךְ הַזֶּה²⁷ שְׁאֲנִי הוֹלֵךְ
וְנָתַן לִי לֶחֶם לֵאכּוֹל וְכִסּוּת²⁸ לְלַבּוֹשׁ:
כא וּשְׁבַתִּי בְשָׁלוֹם לְבֵית אָבִי²⁹
וְהָיָה הַמֵּאמֵר שֶׁל ה' לִי לְאֱלֹהִים: **כב**
וְהָאֶבֶן הַזֹּאת שֶׁשְׁמִתִּי מִצְבֵּה
תִּהְיֶה שְׂאֵהִיָּה³⁰ עוֹבֵד³¹ עָלֶיהָ לִפְנֵי ה'
וְכָל שֶׁתֵּתֶן לִי אֶחָד³² מִן עֲשֵׂרֶה
אֲבִדִילֵנוּ³³ לִפְנֵיךְ: **[שני] כט א**
וַיֵּשָׂא יַעֲקֹב רִגְלָיו וַיֵּלֶךְ לְאֶרֶץ
בְּנֵי מִזְרָח: **ב** וַיֵּרָא וְהִנֵּה בְּאֵר בְּשָׂדֶה
וְהִנֵּה שָׁם שְׁלֹשָׁה עֹדְרִים שֶׁל צֹאן רֹבְצִים
עָלֶיהָ כִּי מִן הַבָּאָר הַהִיא מִשְׁקִים
הָעֹדְרִים וְהָאֶבֶן גְּדוֹלָה עַל הַפֶּה
שֶׁל הַבָּאָר: **ג** וַנֹּאסְפִים³⁵ לָשֶׁם כָּל הָעֹדְרִים
וַיִּגְלְלוּ³⁶ אֶת הָאֶבֶן מֵעַל הַפֶּה
שֶׁל הַבָּאָר וּמִשְׁקִים אֶת הַצֹּאן

¹⁷ התשבי ערך הדיוט (וראה בערוך, וב'המדרך המספיק' ערך הדיוט).

¹⁸ לעיל כד, כג ועוד.

¹⁹ דברים לג, כג.

²⁰ לעיל ד, טז ועוד.

²¹ שמות י, י.

²² לעיל ט, ה ועוד.

²³ דברים ב, י ועוד.

²⁴ לעיל כד, ט.

²⁵ במדבר ל, ג.

²⁶ שמות יח, ד.

²⁷ באונקלוס 'קִדָּא' (-הזאת), לשון נקבה, בהתאם ל'אוֹרְקָא' (וראה קידושין ב:).

²⁸ ראה לעיל כ, טז ועוד (אלא ששם הוא בסמיכות).

²⁹ אין בארמית הבדל בין 'אָב' ל'אָבִי' ושניהם מתורגמים 'אָבָא'.

³⁰ יונתן שמואל א' יח, יח ועוד.

³¹ לעיל ד, ב; במדבר ד, לו מא.

³² להלן מב, טז ועוד.

³³ ראה לעיל א, ד ועוד.

³⁴ לעיל יג, ט ועוד.

³⁵ ישעיהו יג, ד; נז, א.

³⁶ רש"י.

אֶתְרָא הָדִין לִית דִּין אֶתְר הָדִיט
אֱלֹהִין אֶתְר דְּרַעְנָא בִּיה מִן קָדִם י'
וְדִין תַּרְע קָבִיל שְׁמִיָּא: **יח** וַאֲקַדִּים
יַעֲקֹב בְּצַפְרָא וַנְּסִיב יֵת אֲבָנָא
דְּשׁוּי אִיסְדוּהִי וְשׁוּי יֵתָה
קָמָא וַאֲרִיק מִשְׁחָא עַל רִישָׁהּ: **יט**
וַיִּקְרָא יֵת שְׁמִיה דְּאֶתְרָא הַהוּא
בֵּית אֵל וּבָרַם לֹזֹז שָׂמָה דְּקִרְתָּא
מִלְּקַדְמִין: **כ** וְקִיִּים יַעֲקֹב קָיִם
לְמִימַר אִם יְהִי מִימְרָא דִּי בְּסַעְדִּי
וַיִּטְרַנְנִי בְּאוֹרְחָא הָדָא דְּאָנָא אֲזִיל
וַיִּתֵּן לִי לֶחִים לְמִיכַל וְכִסּוֹ לְמַלְבָּשׁ:
כא וַאֲתוּב בְּשָׁלֹם לְבֵית אָבָא
וְיְהִי מִימְרָא דִּי לִי לְאֱלֹהִים: **כב**
וַאֲבָנָא הָדָא דְּשׁוּיִתִּי קָמָא
תְּהִי דְּאִיְהִי פִּלַּח עָלֶה קָדִם י'
וְכָל דְּתַתִּין לִי חַד מִן עֲסָרָא
אֲפִרְשִׁיָּה קָדְמָךְ: [שני] **כט א**
וַנְּטַל יַעֲקֹב רִגְלֹהִי וַאֲזַל לְאֶרֶע
בְּנֵי מִדְנָחָא: **ב** וַחֲזָא וְהָא בִּירָא בְּחַקְלָא
וְהָא תַמָּן תִּלְתָּא עֹדְרִין דְּעֵן רַבִּיעִין
עָלֶה אָרִי מִן בִּירָא הַהִיא מִשְׁקִין
עֹדְרִיא וַאֲבָנָא רַבְתָּא עַל פִּמָּא
דְּבִירָא: **ג** וּמִתְכַּנְשִׁין לְתַמָּן כָּל עֹדְרִיא
וּמִגְנַדְרִין יֵת אֲבָנָא מֵעַל פִּמָּא
דְּבִירָא וּמִשְׁקִין יֵת עָנָא

והשיבו את־האָבן על־פִּי הַבָּאָר
למקוֹמָה: ^ד וַיֹּאמֶר לָהֶם יַעֲקֹב אֲחִי
מֵאֵין אַתֶּם וַיֹּאמְרוּ מִחֶרֶן אֲנַחְנוּ: ^ה
וַיֹּאמֶר לָהֶם הִידְעַתֶּם
אֶת־לִבְּךָ בֶּן־נַחֲוֹר וַיֹּאמְרוּ יִדְעֵנוּ: ^ו
וַיֹּאמֶר לָהֶם הַשְׁלוֹם לוֹ וַיֹּאמְרוּ
שְׁלוֹם וְהִנֵּה רַחֵל בִּתּוֹ בָּאָה
עִם־הַצֹּאן: ^ז וַיֹּאמֶר הֵן עוֹד הַיּוֹם
גִּדּוֹל לֹא־עַתָּה הָאֶסְףִי הַמִּקְנֶה הַשֶּׁקֶו
הַצֹּאן וּלְכוּ רְעוּ: ^ח וַיֹּאמְרוּ לֹא נוֹכֵל
עַד אֲשֶׁר יֵאָסְפוּ כָּל־הַעֲדָרִים וְגִלְלוּ
אֶת־הָאָבן מֵעַל פִּי הַבָּאָר וְהַשְׁקִינוּ
הַצֹּאן: ^ט עוֹדְנוּ מְדַבֵּר עִמָּם וְרַחֵל
בָּאָה עִם־הַצֹּאן אֲשֶׁר לְאֵבִיהָ כִּי
רָעָה הוּא: ^י וַיְהִי כַּאֲשֶׁר רָאָה יַעֲקֹב
אֶת־רַחֵל בִּתְּלָבָן אֲחִי אִמּוֹ
וַאֲת־צֹאן לִבְּנֵי אֲחִי אִמּוֹ
וַיֵּגֶשׁ יַעֲקֹב וַיִּגַּל אֶת־הָאָבן מֵעַל
פִּי הַבָּאָר וַיִּשֶׁק אֶת־צֹאן לִבְּנֵי
אֲחִי אִמּוֹ: ^{יא} וַיִּשֶׁק יַעֲקֹב לְרַחֵל
וַיֵּשָׂא אֶת־קִלּוֹ וַיִּבְּדֶ: ^{יב} וַיִּגַּד יַעֲקֹב
לְרַחֵל כִּי אֲחִי אֵבִיהָ הוּא וְכִי
בֶּן־רִבְקָה הוּא וּתְרַץ וּתִגַּד
לְאֵבִיהָ: ^{יג} וַיְהִי כַשֵּׁמֶעַ לִבְּנֵי
אֶת־שְׁמֵעַ | יַעֲקֹב בֶּן־אֶחָתוֹ וַיֵּרֶץ
לְקִרְאָתוֹ וַיַּחֲבֹק־לוֹ וַיִּנְשֹׁק־לוֹ
וַיְבִיֵּאֵהוּ אֶל־בֵּיתוֹ וַיִּסְפֹּר לְלִבְּנֵי אֶת
כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה: ^{יד} וַיֹּאמֶר לוֹ
לִבְּנֵי אָדָם עֲצָמֵי וּבָשָׂר אֶתָּה וַיָּשֶׁב
עִמּוֹ חֹדֶשׁ יָמִים: ^{טו} וַיֹּאמֶר לִבְּנֵי
לִיעָקֹב הַכִּי־אֲחִי אֶתָּה וְעַבְדְּתָנִי
חֲנֹם הַגִּידָה לִּי מִה־מְשַׁכְּרֶתָּ: ^{טז} וּלְלִבְּנֵי
שְׁתֵּי בָנוֹת שֵׁם הַגְּדֹלָה לֵאמֹר וְשֵׁם

וּמְשִׁיבִים: ^{יז} אֶת הָאָבן עַל הַפֶּה שֶׁל הַבָּאָר
למקוֹמָה: ^{יח} וַיֹּאמֶר לָהֶם יַעֲקֹב אֲחִי
מֵאֵין אַתֶּם וַיֹּאמֶר מִחֶרֶן אֲנַחְנוּ: ^{יט}
וַיֹּאמֶר לָהֶם הִידְעַתֶּם [הַיּוֹדְעִים אַתֶּם]
אֶת לִבְּנֵי בֶן נַחֲוֹר וַיֹּאמְרוּ יוֹדְעִים: ^כ
וַיֹּאמֶר לָהֶם הַשְׁלוֹם לוֹ וַיֹּאמְרוּ
שְׁלוֹם וְהִנֵּה רַחֵל בִּתּוֹ בָּאָה: ^{כא}
עִם הַצֹּאן: ^{כב} וַיֹּאמֶר הִנֵּה עוֹד הַיּוֹם
גִּדּוֹל לֹא עַתָּה לֹא־סוֹף מִקְנֶה: ^{כג} הַשֶּׁקֶו
הַצֹּאן וּלְכוּ רְעוּ: ^{כד} וַיֹּאמְרוּ לֹא נוֹכֵל
עַד שִׁי־אָסְפוּ כָּל הָעֲדָרִים וְגִלְלוּ
אֶת הָאָבן מֵעַל הַפֶּה שֶׁל הַבָּאָר וְהַשְׁקִינוּ
הַצֹּאן: ^{כה} עַד שֶׁהוּא מְדַבֵּר עִמָּם וְרַחֵל
בָּאָה: ^{כז} עִם הַצֹּאן שְׁלֹאֲבִיהָ כִּי
רוּעָה: ^{כח} הִיא: ^{כט} וַיְהִי כַאֲשֶׁר רָאָה
יַעֲקֹב אֶת רַחֵל בִּתְּלָבָן הָאֵחָ שֶׁל אִמּוֹ
וְאֶת הַצֹּאן שֶׁל לִבְּנֵי הָאֵחָ שֶׁל אִמּוֹ
וַיִּקְרַב: ^ל יַעֲקֹב וַיִּגַּל אֶת הָאָבן מֵעַל
הַפֶּה שֶׁל הַבָּאָר וַיִּשֶׁק אֶת הַצֹּאן שֶׁל לִבְּנֵי
הָאֵחָ שֶׁל אִמּוֹ: ^{לא} וַיִּשֶׁק יַעֲקֹב לְרַחֵל
וַיֵּרֶם: ^{לב} אֶת קוֹלוֹ וַיִּבְּדֶ: ^{לג} וַיִּגַּד יַעֲקֹב
לְרַחֵל כִּי בֶן אַחֻת אֵבִיהָ הוּא וְכִי
בֶּן רִבְקָה הוּא וּתְרַץ וּתִגַּד
לְאֵבִיהָ: ^{לד} וַיְהִי כַאֲשֶׁר שָׁמַע לִבְּנֵי
אֶת שְׁמֵעַ יַעֲקֹב בֶּן אַחֻתוֹ וַיֵּרֶץ
לְקִרְאָתוֹ וַיַּחֲבֹק לוֹ וַיִּנְשֹׁק לוֹ
וַיְבִיֵּאֵהוּ לְבֵיתוֹ וַיִּסְפֹּר לְלִבְּנֵי אֶת
כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה: ^{לה} וַיֹּאמֶר לוֹ
לִבְּנֵי אָדָם קְרוּבִי: ^{לו} וּבָשָׂר אֶתָּה וַיָּשֶׁב
עִמּוֹ יָרַח: ^{לז} יָמִים: ^{לח} וַיֹּאמֶר לִבְּנֵי
לִיעָקֹב הַמְשֹׁם שְׁאֲחִי אֶתָּה וְעַבְדְּתָנִי
חֲנֹם הַגִּידָה לִּי מִה־שְׁכַּרְךָ: ^{לט} וּלְלִבְּנֵי
שְׁתֵּי בָנוֹת שֵׁם הַגְּדֹלָה לֵאמֹר וְשֵׁם

וּמְשִׁיבִין יֵת אֲבָנָא עַל פְּמָא דְבִירָא
לְאַתְרָה: ^ד וַאֲמַר לְהוֹן יַעֲקֹב אֲחִי
מִנְּן אַתּוֹן וַאֲמַרוּ מִחֶרֶן אֲנַחְנָא: ^ה
וַאֲמַר לְהוֹן הִידְעַתּוֹן [הִידְעַתּוֹן]
יֵת לִבְּנֵי בֶר נַחֲוֹר וַאֲמַרוּ יִדְעִין: ^ו
וַאֲמַר לְהוֹן הַשְׁלָם לִיָּה וַאֲמַרוּ
שְׁלָם וְהָא רַחֵל בְּרַתִּיהָ אֶתִּיא
עִם עֲנָא: ^ז וַאֲמַר הָא עוֹד יוֹמָא
סָגִי לֹא עֲדָן לְמַכְנֵשׁ בְּעִיר אֲשָׁקוּ
עֲנָא וְאַיִזִּילוּ רְעוּ: ^ח וַאֲמַרוּ לֹא נָכוּל
עַד דִּיתְכַּנְשׁוֹן כָּל עֲדָרִיא וַיִּגְדְּרוֹן
יֵת אֲבָנָא מֵעַל פְּמָא דְבִירָא וַנְשָׁקִי
עֲנָא: ^ט עַד דִּהוּא מְלִיל עֲמָהוֹן וְרַחֵל
אַתָּת עִם עֲנָא דְלֶאֱבֹהָא אָרִי
רַעִיתָא הִיא: ^י וְהוּהָ כַּד חָזָא יַעֲקֹב
יֵת רַחֵל בִּתְּלָבָן אַחֻהָא דְאִמִּיהָ
וַיֵּת עֲנָא דְלֶבָן אַחֻהָא דְאִמִּיהָ
וַיִּקְרִיב יַעֲקֹב וַיִּגְדֵּר יֵת אֲבָנָא מֵעַל
פְּמָא דְבִירָא וַאֲשָׁקִי יֵת עֲנָא דְלֶבָן
אַחֻהָא דְאִמִּיהָ: ^{יא} וַנְשָׁק יַעֲקֹב לְרַחֵל
וַאֲרִים יֵת קָלִיהָ וּבְכָא: ^{יב} וַחֲוִי יַעֲקֹב
לְרַחֵל אָרִי בֶר אַחָת אֲבֹהָא הוּא וַאֲרִי
בֶר רִבְקָה הוּא וְרַהֲטָת וַחֲוִיֵּאֵת
לְאֲבֹהָא: ^{יג} וְהוּהָ כַּד שָׁמַע לִבְּנֵי
יֵת שִׁימַע יַעֲקֹב בֶּר אַחָתִיהָ וְרַהֲטָת
לְקַדְמוֹתִיהָ וַנְפִיף לִיָּה וַנְשָׁק לִיָּה
וַאֲעֲלִיהָ לְבֵיתִיהָ וַאֲשָׁתִּי לְלֶבָן יֵת
כָּל פְּתַגְמִיא הָאֵלִין: ^{יד} וַאֲמַר לִיָּה
לִבְּנֵי בְרָם קְרִיבִי וּבְסָרִי אֶתָּה וַיְתִיב
עֲמִיהָ יָרַח יוֹמִין: ^{טו} וַאֲמַר לִבְּנֵי
לִיעָקֹב הַמְדַּאֲחִי אֶתָּה וְתַפְלַחְנִי
מִנְּן חוֹ לִי מָא אַגְרָד: ^{טז} וּלְלֶבָן
תְּרַתִּין בְּנֵן שׁוֹם רַבְתָּא לֵאמֹר וְשׁוֹם

³⁷ יונתן שופטים יא, ט.

³⁸ יונתן מלכים ב' ז, כו; ירמיהו מד, טו.

³⁹ לשון הווה, ראה רש"י.

⁴⁰ 'בְּעִיר' תרגומו המילולי הוא 'בהמה' (לעיל א, כד), אבל משמש גם כתרגום 'מִקְנֶה' (במדבר לב, ד ועוד).

⁴¹ לשון עבר, ראה רש"י (לעיל פסוק ו).

⁴² תואר.

⁴³ ויקרא ט, ח.

⁴⁴ שמות ז, כ; במדבר כ, יא.

⁴⁵ לעיל כד, נב ועוד.

⁴⁶ ראה ויקרא י, ג ועוד.

⁴⁷ דברים כא, יג.

⁴⁸ לעיל טו, א.

הַקִּטְנָה רַחֵל: ^ז וְעִינִי לֹאֶה רַפּוֹת וְרַחֵל הִיָּתָה יִפְתָּתָאָר וַיִּפְתּ מִרְאָה: [שלישי] ^{יח} וַיֵּאָהֵב יַעֲקֹב אֶת־רַחֵל וַיֹּאמֶר אֶעֱבֹדָךְ שִׁבְעַ שָׁנִים בְּרַחֵל בְּתֶדֶק הַקִּטְנָה: ^{יט} וַיֹּאמֶר לָבָן טוֹב תַּתִּי אֹתָהּ לָךְ מִתַּתִּי אֹתָהּ לְאִישׁ אַחֵר שָׁבָה עִמָּדִי: ^כ וַיַּעֲבֹד יַעֲקֹב בְּרַחֵל שִׁבְעַ שָׁנִים וַיְהִי בְעֵינָיו כִּימִים אַחֲדִים בְּאַהֲבָתוֹ אֹתָהּ: ^{כא} וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל־לָבָן הֲבֵה אֶת־אִשְׁתִּי כִּי מָלְאוּ יָמִי וְאָבֹאָה אֵלַיָּה: ^{כב} וַיֹּאסֹף לָבָן אֶת־כָּל־אֲנָשֵׁי הַמָּקוֹם וַיַּעַשׂ מִשְׁתָּה: ^{כג} וַיְהִי בַעֲרֹב וַיִּקַּח אֶת־לֵאָה בִּתּוֹ וַיָּבֵא אֹתָהּ אֵלָיו וַיָּבֵא אֵלַיָּה: ^{כד} וַיִּתֵּן לָבָן לָהּ אֶת־זֶלְפָּה שִׁפְחָתוֹ לְלֵאָה בִּתּוֹ שִׁפְחָה: ^{כה} וַיְהִי בַבֹּקֶר וַהֲנִה־הָיָה לֵאָה וַיֹּאמֶר אֶל־לָבָן מַה־זֹּאת עָשִׂיתָ לִּי הֲלֹא בְרַחֵל עֲבָדְתִּי עֹמֵד וְלָמָּה רָמִיתָנִי: ^{כו} וַיֹּאמֶר לָבָן לֹא־יַעֲשֶׂה כֵן בַּמָּקוֹמִנִי לְתֵת הַצְעִירָה לַפְּנֵי הַבְּכִירָה: ^{כז} מִלֵּא שִׁבְעַ זֹאת וְנִתְּנָה לָךְ גַּם־אֶת־זֹאת בְּעִבְדָּהּ אֲשֶׁר תַּעֲבֹד עִמָּדִי עוֹד שִׁבְע־שָׁנִים אַחֲרֹת: ^{כח} וַיַּעַשׂ יַעֲקֹב כֵּן וַיִּמְלֵא שִׁבְעַ זֹאת וַיִּתֵּן־לוֹ אֶת־רַחֵל בִּתּוֹ לוֹ לְאִשָּׁה: ^{כט} וַיִּתֵּן לָבָן לְרַחֵל בִּתּוֹ אֶת־בִּלְהָה שִׁפְחָתוֹ לָהּ לְשִׁפְחָה: ^ל וַיָּבֵא גַם אֶל־רַחֵל וַיֵּאָהֵב גַּם־אֶת־רַחֵל מִלֵּאָה וַיַּעֲבֹד עִמּוֹ עוֹד שִׁבְע־שָׁנִים אַחֲרֹת: ^{לא} וַיֵּרָא יְהוָה כִּי־שְׁנוּאָה לֵאָה

הַקִּטְנָה רַחֵל: ^ז וְעִינִי לֹאֶה יִפּוֹת וְרַחֵל הִיָּתָה יִפָּה: ⁴⁹ בְּתוֹאֵר יוֹפֵה: ⁵⁰ בְּמִרְאָה: [שלישי] ^{יח} וַיֹּאהֵב יַעֲקֹב אֶת רַחֵל וַיֹּאמֶר אֶעֱבֹדְךָ שִׁבְעַ שָׁנִים בְּרַחֵל בְּתֶדֶק הַקִּטְנָה: ^{יט} וַיֹּאמֶר לָבָן טוֹב שְׂאֵתָן: ⁵¹ אוֹתָהּ לְךָ מִשְׂאֵתָן אוֹתָהּ לְאִישׁ אַחֵר שָׁבָה עִמִּי: ^כ וַיַּעֲבֹד יַעֲקֹב בְּרַחֵל שִׁבְעַ שָׁנִים וַיְהִי בְעֵינָיו כִּימִים מַעֲטִים: ⁵² בְּאִשֶּׁר אוֹהֵב: ⁵³ אוֹתָהּ: ^{כא} וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לָבָן הֲבֵה אֶת אִשְׁתִּי כִּי שְׁלֵמוֹ: ⁵⁴ יָמֵי עֲבוֹדָתִי: ⁵⁵ וְאֶכְנֶס אֲצִלָּה: ⁵⁶ ^{כב} וַיֹּאסֹף לָבָן אֶת כָּל אֲנָשֵׁי הַמָּקוֹם וַיַּעַשׂ מִשְׁתָּה: ^{כג} וַיְהִי בַעֲרֹב וַיִּנְהֹג: ⁵⁷ אֶת לֵאָה בִּתּוֹ וַיָּכֶנֶס אוֹתָהּ אֲצִלּוֹ: ⁵⁸ וַיָּכֶנֶס אֲצִלָּה: ^{כד} וַיִּתֵּן לָבָן לָהּ אֶת זֶלְפָּה אֲמָתוֹ לְלֵאָה בִּתּוֹ לְאִמָּהוּת: ^{כה} וַיְהִי בַבּוֹקֶר וַהֲנִה הָיָה לֵאָה וַיֹּאמֶר לָבָן מַה זֹּאת עָשִׂיתָ לִּי הֲלֹא בְרַחֵל עֲבָדְתִּי עֹמֵד וְלָמָּה שִׁקְרָתָּ: ⁵⁹ בִּי: ^{כו} וַיֹּאמֶר לָבָן לֹא נַעֲשֶׂה: ⁶⁰ כֵּן בַּמָּקוֹמִנִי לְתֵת הַצְעִירָה לַפְּנֵי הַגְּדוֹלָה: ⁶¹ בִּי: ^{כז} הַשָּׁלֶם: ⁶² שְׁבוּעַ שֶׁל זֹאת וְנִתֵּן לָךְ אִפֹּף אֶת זֹאת בְּעֲבוֹדָה שֶׁתַּעֲבֹד עִמִּי עוֹד שִׁבְעַ שָׁנִים אַחֲרֹת: ^{כח} וַיַּעַשׂ יַעֲקֹב כֵּן וַיִּשְׁלֶם הַשְׁבוּעַ שֶׁל זֹאת וַיִּתֵּן לוֹ אֶת רַחֵל בִּתּוֹ לוֹ לְאִשָּׁה: ⁶³ ^{כט} וַיִּתֵּן לָבָן לְרַחֵל בִּתּוֹ אֶת בִּלְהָה אֲמָתוֹ לָהּ לְאִמָּהוּת: ^ל וַיָּכֶנֶס אִפֹּף אֲצִל רַחֵל וַיֹּאהֵב אִפֹּף אֶת רַחֵל מִלֵּאָה וַיַּעֲבֹד עִמּוֹ עוֹד שִׁבְעַ שָׁנִים אַחֲרֹת: ^{לא} וַיֵּרָא ה' כִּי שְׁנוּאָה לֵאָה

זַעֲרִיתָא רַחֵל: ^ז וְעִינִי לֹאֶה יֵאָזֵן וְרַחֵל הָיָה שְׁפִירָא בְּרִיָּא וַיֵּאָזֵא בְּחֻזָּא: [שלישי] ^{יח} וְרַחֵם יַעֲקֹב יֵת רַחֵל וַאֲמַר אֶפְלַחְנָךְ שִׁבְעַ שָׁנִים בְּרַחֵל בְּרִתְךָ זַעֲרִיתָא: ^{יט} וַאֲמַר לָבָן טַב דְּאֵתִין יֵתָה לָךְ מִדְּאֵתִין יֵתָה לְגַבֵּר אַחֲרָן תִּיב עָמִי: ^כ וּפְלַח יַעֲקֹב בְּרַחֵל שִׁבְעַ שָׁנִים וַהֲוֹ בְעֵינֵיהִי כִיזְמִין זַעֲרִין בְּדִרְחִים יֵתָה: ^{כא} וַאֲמַר יַעֲקֹב לָבָן הֲבֵ יֵת אֵתִתִּי אֲרִי שְׁלִימוֹ יוֹמִי פְלַחְנִי וַאֲעִיזֹל לְוֵתָהּ: ^{כב} וּכְנֵשׁ לָבָן יֵת כָּל אֲנָשֵׁי אֲתָרָא וַעֲבַד מִשְׁתֵּיָא: ^{כג} וַהֲוֹה בְּרַמְשָׁא וּדְבַר יֵת לֹאֶה בְּרִתִּיהָ וַאֲעִיל יֵתָה לְוֵתִיהָ וְעָאֵל לְוֵתָהּ: ^{כד} וַיְהִי לָבָן לָהּ יֵת זֶלְפָּה אֲמָתִיהָ לְלֵאָה בְּרִתִּיהָ לְאִמָּהוּת: ^{כה} וַהֲוֹה בְּצַפְרָא וְהָא הָיָה לֹאֶה וַאֲמַר לָבָן מָא דָּא עֲבַדְתָּ לִּי הֲלֹא בְּרַחֵל פְּלַחִית עִמָּךְ וְלָמָּה שִׁקְרָתָּ בִּי: ^{כו} וַאֲמַר לָבָן לֹא מִתְעַבִּיד כֵּן בְּאַתְרָנָא לְמִתָּן זַעֲרִיתָא קָדָם רַבָּתָא: ^{כז} אֲשִׁלִּים שְׁבוּעָתָא דְּדָא וְנִתִּין לָךְ אִפֹּף יֵת דָּא בְּפְלַחְנָא דְּתַפְלַח עָמִי עוֹד שִׁבְעַ שָׁנִים אַחֲרָנִין: ^{כח} וַעֲבַד יַעֲקֹב כֵּן וַאֲשִׁלִּים שְׁבוּעָתָא דְּדָא וַיְהִי לִיָּה יֵת רַחֵל בְּרִתִּיהָ לִיָּה לְאִתָּהּ: ^{כט} וַיְהִי לָבָן לְרַחֵל בְּרִתִּיהָ יֵת בִּלְהָה אֲמָתִיהָ לָהּ לְאִמָּהוּת: ^ל וְעָאֵל אִפֹּף לְוֵת רַחֵל וְרַחֵם אִפֹּף יֵת רַחֵל מִלֵּאָה וּפְלַח עָמִיהָ עוֹד שִׁבְעַ שָׁנִים אַחֲרָנִין: ^{לא} וַחֲזָא יְיָ אֲרִי סְנוּאָתָא לֹאֶה

⁴⁹ לעיל יב, יד.

⁵⁰ ראה יונתן ירמיהו מו, כ; זכריה ט, יז (ותרגם בשתי לשונות של יופי).

⁵¹ להלן לח, יח ועוד.

⁵² ראה להלן ל, ל ועוד.

⁵³ דברים י, יח [וי"ג: 'בְּדִרְחִים', באשר אָהֵב (בדלהלן לו, ג ד; דברים ד, לו)].

⁵⁴ ראה ישעיהו ס, כ.

⁵⁵ להלן ל, כו.

⁵⁶ להלן לט, י טז.

⁵⁷ להלן לא, יח.

⁵⁸ יונתן יחזקאל לט, טו.

⁵⁹ ראה ויקרא יט, יא.

⁶⁰ תרגום קהלת ח, יא יד [לשון הווה].

⁶¹ לעיל י, יב ועוד.

⁶² ראה תרגום איוב ט, ד.

⁶³ ביאורי אונקלוס לעיל יב, יט.

וַיִּפְתַּח אֶת־דַּחְמָה וְרָחֵל עָקְרָה: **א**
וּתְהִר לֹאֵה וּתְלִד בֶּן וּתְקַרָא שְׁמוֹ
רְאוּבֵן כִּי אָמְרָה כִּי־רָאָה יְהוָה
בְּעָנִי כִי עָתָה יֵאָהֲבֵנִי אִישִׁי: **א**
וּתְהִר עוֹד וּתְלִד בֶּן וּתֹאמֶר
כִּי־שָׁמַע יְהוָה כִּי־שָׁנוּאַה אֲנֹכִי
וַיִּתֵּן־לִי גַם־אֶת־זֶה וּתְקַרָא שְׁמוֹ
שִׁמְעוֹן: **א** וּתְהִר עוֹד וּתְלִד בֶּן
וּתֹאמֶר עָתָה הִפְעָם יְלֹנָה אִישִׁי אֵלַי
כִּי־יִלְדָתִי לוֹ שְׁלֹשָׁה בָנִים עַל־כֵּן
קָרָא־שְׁמוֹ לֹוִי: **א** וּתְהִר עוֹד וּתְלִד
בֶּן וּתֹאמֶר הִפְעָם אוֹדָה אֶת־יְהוָה
עַל־כֵּן קָרָאָה שְׁמוֹ יְהוּדָה וַתַּעֲמֹד
מִלְדָּת: **א** וּתְהִר רָחֵל כִּי לֹא יִלְדָּה
לְיַעֲקֹב וּתְקַנָּא רָחֵל בְּאַחֲתָהּ
וּתֹאמֶר אֶל־יַעֲקֹב הִבֵּה־לִי בָנִים
וְאִם־אֵין מִתָּה אֲנֹכִי: **ב**
וַיַּחֲרֹאֶף יַעֲקֹב בְּרָחֵל
וַיֹּאמֶר הִתַּחַת אֱלֹהִים אֲנֹכִי
אֲשֶׁר־מָנַע
פְּרִי־בֶטֶן: **א** וּתֹאמֶר הִנֵּה אֲמַתִּי
בִלְהָה בָּא אֵלַיָּה וּתִלְד עַל־בִּרְכִּי
וְאִבְנָה גַם־אֲנֹכִי מִמֶּנָּה: **ד** וּתִתֵּן־לוֹ
אֶת־בִּלְהָה שִׁפְחָתָהּ לְאִשָּׁה וַיָּבֹא אֵלַיָּה
יַעֲקֹב: **ה** וּתְהִר בִּלְהָה וּתְלִד לְיַעֲקֹב
בֶּן: **ו** וּתֹאמֶר רָחֵל דָּגְנִי אֱלֹהִים וְגַם שָׁמַע
בְּקֹלִי וַיִּתֵּן־לִי בֶן עַל־כֵּן קָרָאָה
שְׁמוֹ דָּן: **ז** וּתְהִר עוֹד וּתְלִד בִּלְהָה
שִׁפְחָתָהּ רָחֵל בֶּן שְׁנֵי לְיַעֲקֹב: **ח**
וּתֹאמֶר רָחֵל נִפְתְּלוּ אֱלֹהִים |

וַיִּתֵּן לָהּ הַרְיוֹן⁶⁴ וּרָחֵל עָקְרָה: **א**
וּתְהִר לֹאֵה וּתִלְד בֶּן וּתְקַרָא שְׁמוֹ
רְאוּבֵן כִּי אָמְרָה כִּי גִלּוּי לִפְנֵי ה'
עָלִיבוּתִי⁶⁵ כִּי עָתָה יֵאָהֲבֵנִי בַעֲלִי: **א**
וּתְהִר עוֹד וּתִלְד בֶּן וּתֹאמֶר
כִּי שָׁמוֹעַ לִפְנֵי ה' כִּי שָׁנוּאַה אֲנִי
וַיִּתֵּן לִי אֵף אֵת זֶה וּתְקַרָא שְׁמוֹ
שִׁמְעוֹן: **א** וּתְהִר עוֹד וּתִלְד בֶּן
וּתֹאמֶר זֹאת הִפְעָם יִתְחַבֵּר⁶⁶ לִי בַעֲלִי
כִּי יִלְדָתִי לוֹ שְׁלֹשָׁה בָנִים עַל כֵּן
קָרָא שְׁמוֹ לֹוִי: **א** וּתְהִר עוֹד וּתִלְד
בֶּן וּתֹאמֶר זֹאת הִפְעָם אוֹדָה לִפְנֵי ה'
עַל כֵּן קָרָאָה שְׁמוֹ יְהוּדָה וַתַּעֲמֹד
מִלְדָּת⁶⁷: **א** וּתְהִר רָחֵל כִּי לֹא יִלְדָּה
לְיַעֲקֹב וּתְקַנָּא רָחֵל בְּאַחֲתָהּ
וּתֹאמֶר לְיַעֲקֹב הִבֵּה לִי בָנִים
וְאִם לֹא מִתָּה⁶⁸ אֲנִי:
ב וַיִּחָזֶק⁶⁹ הַכַּעַס⁷⁰ שֶׁל יַעֲקֹב בְּרָחֵל
וַיֹּאמֶר הִמָּמְנִי⁷¹ אֶת מִבְקָשְׁתִּי⁷²
הַלֹּא מִלְפָּנֵי ה' תִּבְקָשִׁי⁷³ שִׁמְעַנִּי מִמֶּנִּי
וְלִד⁷⁴ שֶׁל מַעֲשִׂים⁷⁵: **א** וּתֹאמֶר הִנֵּה אֲמַתִּי
בִלְהָה הַכְּנִס אֶצְלָה תִלְד וְאֲנִי אֲגִדֵּל⁷⁶
וְאִבְנָה אֵף אֲנִי מִמֶּנָּה: **ד** וּתִתֵּן לוֹ
אֶת בִּלְהָה אֲמַתָּהּ לְאִישׁוֹת וַיִּכְנַס אֶצְלָה
יַעֲקֹב: **ה** וּתְהִר בִּלְהָה וּתִלְד לְיַעֲקֹב
בֶּן: **ו** וּתֹאמֶר רָחֵל דָּגְנִי ה' וְאֵף קִבֵּל
תִּפְלִילִתִּי⁷⁷ וַיִּתֵּן לִי בֶן עַל כֵּן קָרָאָה
שְׁמוֹ דָּן: **ז** וּתְהִר עוֹד וּתִלְד בִּלְהָה
אֲמַתָּהּ שֶׁל רָחֵל בֶּן שְׁנֵי לְיַעֲקֹב: **ח**
וּתֹאמֶר רָחֵל קִבֵּל בְּקָשְׁתִּי⁷⁸ ה'

וַיְהִיב לָהּ עֲדוּי וְרָחֵל עָקְרָה: **א**
וַעֲדִיאת לֹאֵה וַיִּלְדָּת בֶּר וּקְרָת שְׁמִיָּה
רְאוּבֵן אֲרִי אֲמַרְתָּ אֲרִי גִלִּי קָדָם יי
עֲלִבְנִי אֲרִי כִּעַן יְרַחֲמֵנִי בַעֲלִי: **א**
וַעֲדִיאת עוֹד וַיִּלְדָּת בֶּר וְאֲמַרְתָּ
אֲרִי שְׁמִיעַ קָדָם יי אֲרִי סְנוּאַתָּא אָנָּה
וַיְהִיב לִי אֵף יֵת דִּין וּקְרָת שְׁמִיָּה
שִׁמְעוֹן: **א** וַעֲדִיאת עוֹד וַיִּלְדָּת בֶּר
וְאֲמַרְתָּ הִדָּא זְמָנָא יִתְחַבֵּר לִי בַעֲלִי
אֲרִי יִלְדָּתִי לִיָּה תִלְתָּא בְּנִין עַל כֵּן
קָרָא שְׁמִיָּה לֹוִי: **א** וַעֲדִיאת עוֹד וַיִּלְדָּת
בֶּר וְאֲמַרְתָּ הִדָּא זְמָנָא אוֹדִי קָדָם יי
עַל כֵּן קְרָת שְׁמִיָּה יְהוּדָה וְקָמַת
מִלְמִילָד: **א** וְחָזַת רָחֵל אֲרִי לֹא
יִלְדָּת לְיַעֲקֹב וְקִנְיַתָּה רָחֵל בְּאַחֲתָהּ
וְאֲמַרְתָּ לְיַעֲקֹב הִבֵּה לִי בְּנִין
וְאִם לֹא מִיָּתָא אָנָּה:
ב וַתְּקִיף רְגָזָא דְיַעֲקֹב בְּרָחֵל
וְאִמֶּר הִמָּנִי אֵת בְּעִיָּא
הִלֵּא מִן קָדָם יי תִּבְעֵן דְּמַנַּע מִנִּי
וְלִדָּא דְּמַעֲשִׂי: **א** וְאֲמַרְתָּ הִנֵּה אֲמַתִּי
בִלְהָה עוֹל לְוִתָּה תִלְד וְאָנָּה אֲרִיבִי
וְאִתְבְּנִי אֵף אָנָּה מִנָּה: **ד** וַיְהִיבָת לִיָּה
יֵת בִּלְהָה אֲמַתָּהּ לְאִתָּהּ וְעָאֵל לְוִתָּה
יַעֲקֹב: **ה** וַעֲדִיאת בִּלְהָה וַיִּלְדָּת לְיַעֲקֹב
בֶּר: **ו** וְאֲמַרְתָּ רָחֵל דָּגְנִי יי וְאֵף קִבֵּל
צִלְוִתִּי וַיְהִיב לִי בֶר עַל כֵּן קְרָת
שְׁמִיָּה דָּן: **ז** וַעֲדִיאת עוֹד וַיִּלְדָּת בִּלְהָה
אֲמַתָּה דְּרָחֵל בֶּר תִּנֵּן לְיַעֲקֹב: **ח**
וְאֲמַרְתָּ רָחֵל קִבֵּל בְּעוֹתִי יי

⁶⁴ תרגום רות ד, יג.

⁶⁵ 'עלב' הוא לשון חוצפה, והכונה למי שבאים עליו בחוצפה ובחזק (ראה רש"י פס: ד"ה הנעלבים; גיטין לו: ד"ה חוצפא).

⁶⁶ ראה תרגום דברי הימים ב' כ, לה לו; וראה דניאל יא, ו.

⁶⁷ לעיל ד, ב; כה, כד.

⁶⁸ 'מיתא' הוא לשון הוזה, והיינו הולכת ומתה (ראה רשב"ם, ופתשגן שמות יד, ל).

⁶⁹ להלן מא, נו.

⁷⁰ ראה דברים לב, כז.

⁷¹ ראה לעיל כב, יב ועוד.

⁷² ראה להלן לו, טו ועוד.

⁷³ יונתן נחום ג, יא.

⁷⁴ ראה לעיל יא, ל.

⁷⁵ ראה לעיל כה, כג; במדבר ה, כב.

⁷⁶ ראה לעיל יב, ב.

⁷⁷ יונתן ישעיהו נו, ז; יונה ב, ח.

⁷⁸ תרגום אסתר ה, ז; ז, ג.

נפתלתי

עם־אחתי

גם־יָלַדְתִּי וּתְקַרָא שְׁמוֹ נִפְתָּלִי: ^ט
וּתְרָא לֹאֲה כִּי עֲמֻדָה מַלְלֶדֶת
וּתִקַּח אֶת־זִלְפָּה שִׁפְחָתָהּ וּתִתֵּן
אֹתָהּ לְיַעֲקֹב לְאִשָּׁה: ^י וּתְלֹד זִלְפָּה
שִׁפְחַת לֹאֲה לְיַעֲקֹב בֶּן: ^{יא} וּתֹאמֶר
לֹאֲה בֶּן גִּד בְּגֵד וּתְקַרָא אֶת־שְׁמוֹ גִּד:
^{יב} וּתְלֹד זִלְפָּה שִׁפְחַת לֹאֲה בֶּן
שְׁנֵי לְיַעֲקֹב: ^{יג} וּתֹאמֶר לֹאֲה
בְּאִשְׁרִי

כִּי אֲשֶׁרוֹנִי בָנוֹת

וּתְקַרָא אֶת־שְׁמוֹ אֲשֶׁר: [רביעי] ^{יד}
וְיִלְדָּה רְאוּבֵן בִּימֵי קְצִיר־חֹטִים
וַיִּמְצֵא דֹדָאִים בַּשָּׂדֶה וַיָּבֵא אֹתָם
אֶל־לֹאֲה אִמּוֹ וּתֹאמֶר רַחֵל אֶל־לֹאֲה
תִּנִּינָא לִּי מְדוּדָאֵי בְּגָד: ^{טו}
וּתֹאמֶר לָהּ הִמַּעַט קַחְתְּ אֶת־אִישִׁי
וְלָקַחְתְּ
אֶת־דֹּדָאֵי בְּנֵי וּתֹאמֶר רַחֵל
לִכֹּן יִשְׁכַּב עִמָּךְ הַלַּיְלָה תַּחַת
דֹּדָאֵי בְּגָד: ^{טז} וַיָּבֵא יַעֲקֹב
מִן־הַשָּׂדֶה בָּעֶרֶב וַתֵּצֵא לֹאֲה
לִקְרָאתוֹ וּתֹאמֶר אֵלַי תָּבוֹא כִּי
שָׁכַר שְׂכָרְתִּיךְ בְּדֹדָאֵי בְּנֵי וַיִּשְׁכַּב
עִמָּה בַּלַּיְלָה הוּא: ^{יז} וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים
אֶל־לֹאֲה וַתֵּהָר וַתֵּלֶד לְיַעֲקֹב
בֶּן חֲמִישִׁי: ^{יח} וּתֹאמֶר לֹאֲה נָתַן אֱלֹהִים
שְׂכָרִי אֲשֶׁר־נָתַתִּי שִׁפְחָתִי לְאִישִׁי וּתְקַרָא
שְׁמוֹ יִשְׁשַׁכֵּר: ^{יט} וַתֵּהָר עוֹד לֹאֲה
וּתְלֹד בֶּן־שְׁשִׁי לְיַעֲקֹב: ^כ וּתֹאמֶר
לֹאֲה זָבְדִּנִּי אֱלֹהִים | אֶת־יָבֵד טוֹב
הַפֶּעַם יִזְבְּלֵנִי אִישִׁי
כִּי־יִלְדָתִי לוֹ שֶׁשָּׁה בָּנִים
וּתְקַרָא אֶת־שְׁמוֹ זָבְלוֹן:

בַּהֲתַחַנְנוּתִי ⁷⁹ בַּתְּפִלָּתִי

חֲמֻדָּתִי ⁸⁰ שִׁיְהִיה לִי וְלֹד כִּאֲחוֹתִי
אִף נָתַן ⁸¹ לִי וּתְקַרָא שְׁמוֹ נִפְתָּלִי: ^ט
וּתְרָא לֹאֲה כִּי עֲמֻדָה מַלְלֶדֶת
וּתִתְּנָהּ אֶת זִלְפָּה אֲמָתָהּ וּתִתֵּן
אוֹתָהּ לְיַעֲקֹב לְאִשָּׁה: ^י וּתְלֹד זִלְפָּה
אֲמָתָהּ שֶׁל לֹאֲה לְיַעֲקֹב בֶּן: ^{יא} וּתֹאמֶר
לֹאֲה בֶּן גִּד וּתְקַרָא אֶת שְׁמוֹ גִּד:
^{יב} וּתְלֹד זִלְפָּה אֲמָתָהּ שֶׁל לֹאֲה בֶּן
שְׁנֵי לְיַעֲקֹב: ^{יג} וּתֹאמֶר לֹאֲה
תֵּהִלָּה ⁸² הִיתָה לִי

כִּי לִכֹּן ⁸³ תֵּהִלְלָנָה ⁸⁴ אוֹתִי נָשִׁים

וּתְקַרָא אֶת שְׁמוֹ אֲשֶׁר: [רביעי] ^{יד}
וְיִלְדָּה רְאוּבֵן בִּימֵי קְצִיר חֹטִים
וַיִּמְצֵא יִבְרוּחִין בַּשָּׂדֶה וַיָּבֵא אוֹתָם
לִלֹאֲה אִמּוֹ וּתֹאמֶר רַחֵל לִלֹאֲה
תִּנִּי עֵתָה לִי מִיִּבְרוּחִין שֶׁל בְּגָד: ^{טו}
וּתֹאמֶר לָהּ הִמַּעַט שְׁנִתְּנָתְךָ אֶת בַּעֲלִי
וְלָקַחְתְּ ⁸⁵ [נוסח רש"י: וְלָקַחְתְּ] ⁸⁶ אִף
אֶת הַיִּבְרוּחִין שֶׁל בְּנֵי וּתֹאמֶר רַחֵל
לִכֹּן יִשְׁכַּב עִמָּךְ בַּלַּיְלָה חֲלָף ⁸⁷
הַיִּבְרוּחִין שֶׁל בְּגָד: ^{טז} וַיָּבֵא יַעֲקֹב
מִן הַשָּׂדֶה בַּעֲרֵב וַתֵּצֵא לֹאֲה
לִקְרָאתוֹ וּתֹאמֶר אֵצִלִּי תַכְנֵס כִּי
שָׁכַר שְׂכָרְתִּיךְ בַּיִּבְרוּחִין שֶׁל בְּנֵי וַיִּשְׁכַּב
עִמָּה בַּלַּיְלָה הוּא: ^{יז} וַיִּקְבֹּל ה'
תְּפִלָּתָהּ שֶׁל לֹאֲה וַתֵּהָר וַתֵּלֶד לְיַעֲקֹב
בֶּן חֲמִישִׁי: ^{יח} וּתֹאמֶר לֹאֲה נָתַן ה'
שְׂכָרִי שְׁנִתְּנִי אֲמָתִי לְבַעֲלִי וּתְקַרָא
שְׁמוֹ יִשְׁשַׁכֵּר: ^{יט} וַתֵּהָר עוֹד לֹאֲה
וּתְלֹד בֶּן שְׁשִׁי לְיַעֲקֹב: ^כ וּתֹאמֶר
לֹאֲה נָתַן ה' אוֹתוֹ לִי חֶלֶק טוֹב
זֹאת הַפֶּעַם יִהְיֶה מַעֲוֹנִי ⁸⁸ שֶׁל בַּעֲלִי אֵצִלִּי
כִּי יִלְדָתִי לוֹ שֶׁשָּׁה בָּנִים
וּתְקַרָא אֶת שְׁמוֹ זָבְלוֹן:

⁷⁹ ראה להלן מב, כא.

⁸⁰ ראה שמות כ, יד ועוד.

⁸¹ יונתן ישעיהו ט, ה; יחזקאל טו, לד.

⁸² דברים כו, יט (או: 'תפארת' - שמות כח, ב מ).

⁸³ לעיל ד, טו; להלן פסוק טו ועוד.

⁸⁴ ראה לעיל יב, טו ועוד (ותרגום תהלים ע, לה ועוד) ['ישבחוני' פירושו 'תהללני' (יהללו אותי), וצ"ע. וי"ג 'ישבחוני'].

⁸⁵ לשון עבר, ע"י ו' ההיפוך, והוא כמו 'ותקחי'.

⁸⁶ לעיל כד, מח ועוד.

⁸⁷ במדבר יח, כא לא.

⁸⁸ ראה דברים כו, טו; לג, כו [הלשון 'דירה' נמצאת

גם בלשון הכתוב - תהלים פד, יא].

בַּהֲתַחַנְנוּתִי בַּצְלוֹתִי

חֲמִידָתִי דִּיהִי לִי וְלֹד כִּאֲחוֹתִי
אִף אֲתִיְהִיב לִי וּקְרַת שְׁמִיה נִפְתָּלִי: ^ט
וּחֻזַּת לֹאֲה אֲרִי קֶמֶת מַלְמִילֶד
וּדְבַרְתָּ יָת זִלְפָּה אֲמָתָהּ וַיִּהְיֶה
יָתָה לְיַעֲקֹב לְאִשָּׁה: ^י וַיִּלְדֶּת זִלְפָּה
אֲמָתָהּ דִּלְאָה לְיַעֲקֹב בֶּן: ^{יא} וַאֲמַרְתָּ
לֹאֲה אֲתָא גִד וּקְרַת יָת שְׁמִיה גִּד:
^{יב} וַיִּלְדֶּת זִלְפָּה אֲמָתָהּ דִּלְאָה בֶּן
תִּנָּן לְיַעֲקֹב: ^{יג} וַאֲמַרְתָּ לֹאֲה
תִּשְׁבַּחָה הָיָה לִי

אֲרִי בְּכִין יִשְׁבַּחוּנִי נָשִׁים

וּקְרַת יָת שְׁמִיה אֲשֶׁר: [רביעי] ^{יד}
וַאֲזַל רְאוּבֵן בִּיּוֹמֵי חֹצֵד חֹטִין
וַאֲשַׁכַּח יִבְרוּחִין בְּחֻקְלָא וְאִתִּי יִתְהוֹן
לִלֹאֲה אִמִּיה וַאֲמַרְתָּ רַחֵל לִלֹאֲה
הִבִּי כֶּעַן לִי מִיִּבְרוּחִי דְּבָרִיךְ: ^{טו}
וַאֲמַרְתָּ לָהּ הִזְעִיר דְּדְבַרְתָּ יָת בַּעֲלִי
וּתִסְבִּין [נוסח רש"י: וְלְמִיִּסֵּב] אִף
יָת יִבְרוּחִי דְּבָרִי וַאֲמַרְתָּ רַחֵל
בְּכִין יִשְׁכַּב עִמָּךְ בַּלַּיְלָה חֲלָף
יִבְרוּחִי דְּבָרִיךְ: ^{טז} וַעֲלֵה יַעֲקֹב מִן
חֻקְלָא בְּרַמְשָׁא וּנְפַקְתָּ לֹאֲה
לְקַדְמוּתֶיהָ וַאֲמַרְתָּ לְוָתִי תִיעוֹל אֲרִי
מִיָּגֶר אֲגַרְתִּיךְ בַּיִּבְרוּחִי דְּבָרִי וּשְׁכִיב
עִמָּה בַּלַּיְלָה הוּא: ^{יז} וְקַבֵּל יי
צְלוֹתָהּ דִּלְאָה וְעֲדִיאֵת וַיִּלְדֶּת לְיַעֲקֹב
בֶּן חֲמִישָׁא: ^{יח} וַאֲמַרְתָּ לֹאֲה יְהִי בִּי
אֲגָרִי דִּיהִבִּית אֲמָתִי לְבַעֲלִי וּקְרַת
שְׁמִיה יִשְׁשַׁכֵּר: ^{יט} וְעֲדִיאֵת עוֹד לֹאֲה
וַיִּלְדֶּת בֶּן שְׁתִּיתָאֵי לְיַעֲקֹב: ^כ וַאֲמַרְתָּ
לֹאֲה יְהִי בִּי יָתָה לִי חֶלֶק טוֹב
הָדָא זְמַנָּא יְהִי מְדוּרִיָּה דְּבַעֲלִי לְוָתִי
אֲרִי יִלְדִית לִיה שְׁתָּא בְּנִין
וּקְרַת יָת שְׁמִיה זָבְלוֹן:

כא ואחר ילדה בת ותקרא את־שמה
דינה: **כב** ויזכר אֱלֹהִים אֶת־רַחֵל
וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֱלֹהִים וַיִּפְתַּח אֶת־רַחֲמָהּ:
כג וַתֵּהָר וַתֵּלֶד בֶּן וַתֹּאמֶר אֶסְף
אֱלֹהִים אֶת־חַרְפּוֹתַי: **כד** וַתִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ
יוֹסֵף לֵאמֹר יֹסֵף יְהוָה לִי בֶן אַחֵר:
כה וַיְהִי כַּאֲשֶׁר יִלְדָה רַחֵל אֶת־יוֹסֵף
וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל־לֵבָן שְׁלַחֲנִי וְאַלְכָה
אֶל־מְקוֹמִי וּלְאֶרֶצִי: **כו** תָּנָה אֶת־נָשִׁי
וְאֶת־יְלָדֵי אֲשֶׁר עֲבַדְתִּי אֶתְּךָ בְּהֵן
וְאַלְכָה בִּי אַתָּה יִדְעָתָ אֶת־עֲבַדְתִּי
אֲשֶׁר עֲבַדְתִּיךָ: **כז** וַיֹּאמֶר אֵלָיו לֵבָן
אִם־נָא מַצְאֵתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ
נִחֲשֵׁתִי וַיְבָרְכֵנִי יְהוָה בְּגִלְלָךְ: [חמישי]

כא ואחר כן⁸⁹ ילדה בת ותקרא את שמה
דינה: **כב** ויכנס זכרונה⁹⁰ של רחל לפני ה'
ויקבל תפילתה ה' ויתן לה הריון:
כג ותהר ותלד בן ותאמר אסף
ה' את חרפותי⁹¹: **כד** ותקרא את שמו
יוסף לאמר יוסף ה' לי בן אחר:
כה ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף
ויאמר יעקב ללבן שלחני ואלכה
למקומי ולארצי: **כו** תנה את נשי
ואת בני שעבדתי אותך בהם
ואלכה כי אתה ידעת את עבודתי
שעבדתיך: **כז** ויאמר לו לבן
אם עתה מצאתי חן⁹² בעיניך
ניסיתי⁹³ ויברכני ה' בשלך: [חמישי]

כא ובתר כן ילידת ברתא וקרת ית שמה
דינה: **כב** ועאל דכרנה דרחל קדם יי
וקביל צלותה יי ויהב לה עדוי:
כג ועדיאת וילידת בר ואמרת כנש
יי ית חסודי: **כד** וקרת ית שמה
יוסף למימר יוסיף יי לי בר אחר:
כה והנה כד ילידת רחל ית יוסף
ואמר יעקב ללבן שלחני ואהד
לאתרי ולארעי: **כו** הב ית נשי
וית בני דפלחית יתך בהון
ואיזיל ארי את ידעת ית פלחני
דפלתך: **כז** ואמר ליה לבן
אם כען אשכחית רחמין בעינך
נסיתי וברכני יי בדילך: [חמישי]

⁸⁹ ויקרא יד, לו; דברים כא, יג.

⁹⁰ ראה שמות ג, טו ועוד.

⁹¹ ראה תרגום תהלים סט, י.

⁹² המילה 'רחמין' משמשת הן כתרגום 'רחמים'

(דברים יג, יח) והן כתרגום 'חן'.

⁹³ ראה לעיל כב, א ועוד.